

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Рев-79/05

Бања Лука, 19.12.2006. год.

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као председника вијећа, Драгослава Лукића и Дарка Осмића као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца З. Д.О.О., П., кога заступа пуномоћник С. Ј., адвокат, Б. Л., против туженог Основног државног предузећа (сада: Акционарског друштва) Олимпијски центар Ј.П., кога заступа пуномоћник Н. В., адвокат, Р., ради утврђења и предаје, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у С. (сада: И.) С. број Пж-134/03 од 27.9.2004. године, на сједници одржаној дана 19.12.2006. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у С. број Пс-27/03 од 10.10.2003. године одбијен је тужилац З. Д.О.О. П., с тужбеним захтјевом којим је тражио: 1. да се утврди да је уговор закључен дана 22.8.1995. године између правног претходника тужиоца Државног предузећа З. п.о. П., и туженог Основног државног предузећа (сада: Акционарског друштва) Олимпијски центар Ј. П. којим је претходник тужиоца пренио туженом без накнаде своје пословне просторе М. ч. на Ј., изграђене између хотела Б. и хотела Ј. на Ј. ништав, јер је закључен противно одредбама Закона о државним предузећима; 2. да се тужени обавезе да му преда у посјед пословне просторе М. ч. на Ј. т. зв. „трговке“ означене редним бројевима од 1 до 9 у року од 15 дана од дана пријема пресуде под пријетњом извршења и да се о томе обавијести Дирекција за приватизацију Републике Српске Б. Л. достављањем примјерка пресуде; 3. да се тужени обавезе да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 6.800,00 КМ према приложеном трошковнику тужиоцевог пуномоћника, у року од 15 дана од пријема пресуде под пријетњом извршења.

Другостепеном пресудом Окружног суда у С. С. број Пж-134/03 од 27.9.2004. године жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужилац је против другостепене пресуде изјавио ревизију због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се нижестепене пресуде преиначе тако што би његов тужбени захтјев био усвојен.

У одговору на ревизију тужени је навео „да тужитељ није доказао да је власник простора који је предмет овог спора“, ради чега „није ни могао тражити његово враћање, па су првостепени и другостепени суд правилно одлучили када су тужитеља одбили с тужбеним захтјевом“.

Тужилац је доставио и поднесак „на одговор туженога на Ревизију“ од 18.12.2004. године.

Тужбом се тражи утврђење ништавости уговора и предаја пословних просторија уз накнаду парничних трошкова, како је ближе наведено у петиту тужбе.

Тужилац је настао приватизацијом државног капитала у Државном предузећу З. П., Уговор о томе (тј. „о продаји предмета лицитације“) закључили су Дирекција за приватизацију у

Републици Српској са сједиштем у Б. Л. као продавац и купци Г. А. син М., Б. Л. и У. Ј. син Н., Б. Л., дана 21.8.2000. године. Према члану 2. Уговора о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу у друштвеној својини Д.о.о. З. П., са сједиштем на П., (које је касније трансформисано у правног претходника тужиоца-Државно предузеће З. п.о. П.) од 28.12.1993. године, у саставу предузећа је и „пословни простор на Ј. (мини чаршија са опремом) вриједности 30.000 ДМ“. Чланом 4. Одлуке Извршног одбора Скупштине Општине П. од 28.12.1993. године о оснивању Предузећа у друштвеној својини које ће пословати под фирмом Друштво са ограниченом одговорношћу у друштвеној својини З. п.о. П., од 28.12.1993. године „за оснивање и почетак рада обезбјеђује се сва покретна и непокретна имовина Холдинг предузећа З. Mountain shopping centres Ј. д.д. са п.о. П. у укупној вриједности од 4.000,000 ДЕМ“. Та имовина је пописана у прилогу уз уговор. У Елаборату о оправданости пререгистрације Предузећа З. Пале из новембра 1993. године, на другој страни, као имовина предузећа наведени су и „пословни простори на Ј., тзв. мини чаршија (трговке) са опремом за трг. и угост.“ у вриједности од 30.000 ДЕМ, односно 150.000.000 динара. Писменим уговором од 22.8.1995. године Државно предузеће З. п.о. П. пренијело је без накнаде спорне пословне просторе између хотела Б. и хотела Ј. на Ј. на туженог. У име уступилоца Државног предузећа З. п.о. П. уговор је закључио тадашњи директор М. Р. без претходне одлуке Управног одбора предузећа и без сагласности оснивача предузећа (Извршног одбора СО-е П.), а како је уступање извршено без накнаде, није проведен ни поступак јавне лицитације. Неспорно је да пословни простори, поводом којих се води овај парнични поступак нису били предмет приватизације државног капитала у правном претходнику тужиоца. Просторије се налазе у посједу туженог.

Првостепени суд је закључио да је уговор од 22.8.1995. године о уступању пословних простора туженом ништав у смислу члана 121. у вези са чланом 42. Закона о државним предузећима, који је тада био на снази („Службени гласник Републике Српске“, број 3/95, у даљем тексту: ЗДП) у вези са чланом 103. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник Републике Српске“, број 17/93, у даљем тексту: ЗОО). Враћање спорног простора тужиоцу било би, по мишљењу истог суда, супротно одредби члана 16. став 3. Закона о промету непокретности ("Службени лист СРБиХ", бр.38/78, 4/89, 29/90 и 22/91 и „Службени гласник Републике Српске“, број 21/92 и 29/94, у даљем тексту: ЗПН), па је из тих разлога првостепеном пресудом тужбени захтјев одбијен.

Другостепени суд је нашао да је уговор од 22.8.1995. године допуштен у смислу одредбе члана 16. став 1. ЗПН, али да тужилац није доказао правни основ за предају спорне имовине у смислу члана 37. Закона о основним својинскоправним односима („Службени лист СФРЈ“, број 6/80 и 36/90 и „Службени гласник Републике Српске“, број 38/93, у даљем тексту: ЗОСПО).

Ревизија није основана.

Суштински дио тужбеног захтјева тужиоца, како је прецизиран на рочишту од 27.8.2003. године, односи се на предају спорних пословних простора на Ј. и то, супротно ревизионим наводима, без накнаде (у петиту тужбе се не помиње новчана накнада). Из стања предмета, међутим, произилази да тужилац није доказао, не само власништво, него ни јачи правни основ на спорне непокретности у односу на туженог, у смислу одредаба чланова 37. и 41. ЗОСПО. Уговор о оснивању од 28.12.1993. године, одлука о оснивању од истог датума и елаборат о оправданости пререгистрације, о којима је напријед било ријечи, не могу бити доказ да тужиоцу припадају права на која се позива у овом поступку, јер се не односе на њега, него на његовог правног претходника. Већ је указано на то да у поступку приватизације државног капитала, тужилац није купио спорне пословне просторе, што међу странкама није било ни спорно. Неки други правни основ на спорну имовину тужилац није ни истицао током поступка. Произилази, према томе, да тужени као посједник спорних некретнина има јачи правни основ на њих у односу на тужиоца, под условима из члана 41. став 2, друга реченица ЗОСПО, па је тужбени захтјев за предају наведених непокретности из ових разлога правилно одбијен као неоснован.

Уговор о уступању имовине од 22.8.1995. године ништав је и по оцјени овог суда у смислу члана 103. ЗОО, јер су њиме, противно принудним прописима из члана 121. ЗДП отуђени туженом пословни простори без накнаде и без провођења одговарајућег поступка (у погледу тих простора ЗДП се приоритетно примјењује у односу на ЗПН, на који се је позвао другостепени суд).

„На ништавост суд пази по службеној дужности и на њу се може позвати свако заинтересовано лице“ (члан 109. ЗОО).

Иако је уговор од 22.8.1995. године ништав, тужилац тиме није стекао никаква права на непокретностима чију предају тражи. Он није ни закључио уговор, него његов правни претходник. Тужилац према томе не може да тражи успоставу ранијег стања у смислу члана 104. став 1. ЗОО јер поменути уговором није уступио туженом никакву имовину, него је то учинио његов правни претходник. Из изложеног произилази да ни ништавост уговора од 22.8.1995. године не даје тужиоцу правни основ у смислу чланова 37. и 41. ЗОСПО да тражи предају спорних непокретности од туженог. Тиме што су одбили тужбени захтјев у односу на утврђење ништавости поменутог уговора, нижестепени судови нису повриједили одредбу члана 109. ЗОО. Ништавост уговора од 22.8.1995. године без утицаја је на тужиочева права, односно његове обавезе у односу на пословне просторе на Ј. чију предају тражи. Због тога се он не може ни сматрати заинтересованим лицем у смислу поменуте законске одредбе.

У ревизији је наведено да „самим тим што је накнадно пронађена имовина припадала преднику тужиоца... без обзира што није из ко зна којих разлога обухваћена почетним билансом приватизационог програма, тужилац има правни интерес да покрене поступак за поништење уговора и доприватизацију предметне имовине, без обзира што је приватизација према раније израђеном почетном билансу извршена 100%“. С тим у вези треба напоменути да тужилац није ни поставио тужбени захтјев у складу са овим ревизионим наводима, него је тражио да му тужени непосредно преда у посјед спорне пословне просторе, за шта, како је већ речено, није постојао правни основ.

Ревидент даље тврди „да он не захтијева предају предметног простора без накнаде, већ напротив, кроз доприватизацију накнадно пронађене имовине“. Његов тужбени захтјев није, међутим, коначно уређен ни у складу са овим ревизионим наводима. Из петита тужбе не произилази да је предају спорних непокретности тражио без накнаде, нити кроз доприватизацију накнадно пронађене имовине, о чему је напријед већ било ријечи. Суд је, према члану 2. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 74/05, - у даљем тексту: ЗПП) могао одлучивати само у границама захтјева који су стављени у поступку.

Остали наводи ревидента без утицаја су на законитост и правилност побијане одлуке.

Пресуде нижестепених судова немају, према томе, недостатака на које ревидент указује, односно на које суд пази по службеној дужности. Доследно томе, ревизија тужиоца је одбијена као неоснована у смислу члана 248. у вези са чланом 241. ЗПП.

Као странци која није успјела у спору, тужиоцу не припада ни право на накнаду парничних трошкова (члан 386. став 1. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић